

NYÍREGYHÁZI TÖRVÉNYSZÉK
Ügyiratszám:3.Bf.488/2019/4.

A Nyíregyházi Törvényszék a 2019. november 14-én Nyíregyházán tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

végzést:

A közúti baleset okozásának vétsége miatt [REDACTED] vádlott ellen indított büntetőeljárást *felfüggeszti* és egyedi normakontroll iránti eljárás lefolytatását *kezdeményezi* az Alkotmánybíróságnál.

Az egyedi normakontroll iránti eljárásban a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 164. § (3) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítását és ex nunc hatályú megsemmisítését, valamint e rendelkezés jelen ügyben történő alkalmazásának kizárását *indítványozza*.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

INDOKOLÁS

I.

(Az elsőfokú ítélet)

A Mátészalkai Járásbíróság (a továbbiakban: Jb.) a 2019. augusztus 27-én meghozott 12.B.117/2018/66. számú ítéletével [REDACTED] vádlottat bűnösnek mondta ki („maradandó fogyatékossgot eredményező”) közúti baleset okozásának vétségében [Büntető Törvénykönyv (a továbbiakban: Btk.) 235. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pontja] és ezért 8 hónapi – végrehajtásában 1 évi próbaidőre felfüggesztett – fogházbüntetésre és 1 évi „B” járműkategóriára korlátozott közúti járművezetéstől eltiltás büntetésre ítélte, előzetes mentesítésben részesítette és kötelezte 237.097 forint bűnügyi költség megfizetésére.

Az elsőfokú ítélet alapjául szolgáló tényállás lényege szerint a vádlott 2017. szeptember 26-án 15 óra 20 perc körül a 471. számú főúton Nyírmeggyes és Mátészalka között az általa vezetett személygépkocsival az előtte haladó járművet akarta megelőzni, amelynek megkezdése előtt azonban nem győződött meg arról, hogy a előzést biztonságosan be tudja-e fejezni. ennek következtében a menetiránya szerinti bal oldali forgalmi sávban frontálisan összeütközött a vele szemben szabályosan közlekedő [REDACTED] sértett által vezetett személygépkocsival. A baleset során a sértett ténylegesen 3 hónap alatt gyógyuló töréses és zúzódásos sérüléseket szenvedett és életveszélyes állapotba került. A 36 éves sértett arc- és agysérülése mindkét szemét érintően halántéki látótérkiesés visszamaradásával gyógyultak és maradandó pszichés károsodás is kialakult a trauma következtében.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: III/ 0 1 9 1 2 - 0 / 2019	
Érkezett: 2019 DEC 0 2.	
Peldány: 5	Kezelőiroda:
Melléklet: 18 db	<i>[Signature]</i>

Az ítéleti tényállás értelemszerűen nem tartalmazza, de az ügyiratokból megállapítható, hogy a sértett utasként 1988-ban is súlyos sérüléseket szenvedett egy közlekedési baleset során, amely sérüléseiből azonban felépült.

Az elsőfokú ítélet ellen a vádlott és védője jelentett be fellebbezést a védő bizonyítási indítványának elutasítása miatt, a bizonyítás kiegészítése-, enyhébb minősítés-, illetőleg enyhítés céljából.

II.

(Az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás)

A Nyíregyházi Járási és Nyomozó Ügyészség a 2018. március 19-én kelt K.7152/2017/7. számú vádiratában a vádlott és a sértett tárgyalásra történő megidézését-, a bizonyítás felvételét illetően pedig a vádlott kihallgatását követően az okirati bizonyítékok ismertetését indítványozta azzal, hogy a járásbíró [REDACTED] tanúk vallomását felolvasás útján tegye a bizonyítás anyagává.

A Jb. a 2018 május 23-án kelt intézkedésével a 2018. június 14-re kitűzött tárgyalásra a vádlott és a sértett megidézését rendelte el a védő értesítése mellett. (12.B.117/2018/4. számú végzés.) A vádlott megbetegedései miatt 2018. október 25-én tartott első tárgyalási napon a vádlott kihallgatására és a sértett tanúkenti kihallgatására került sor. E tárgyalási napon az ügyész a nyomozás során készült igazságügyi orvosszakértői vélemény kiegészítésének elrendelését indítványozta a maradandó fogyatékoság megállapíthatóságának tisztázása céljából. Erre tekintettel a védő a korábban eljáró szakértő megnyilatkoztatását indítványozta arra vonatkozóan, hogy a sértett előadása szerint fennálló látótérkiesés véleményezésére kiterjed-e a szakértői kompetenciája. Ezek után a Jb. a tárgyalást azzal napolta el, hogy „külön íven szövegezett végzéssel megkeresi az orvosszakértőt”. (12.B.117/2018/12. számú jegyzőkönyv.)

A jegyzőkönyv lezárását követően még ugyanaznap *hivatalból* meghozott intézkedésével az eljáró bíró elrendelte a [REDACTED] megkeresését a 2017. szeptember 26-án elszenvedett közúti balesetét követően a sértett kezelésével kapcsolatban keletkezett valamennyi orvosi dokumentum megküldése érdekében. (12.B.117/2018/13., 13-I-IV. számú végzések.)

A megkeresésre a JAOK 11 db ambuláns lapot, valamint egy-egy kórlap kivonatot, zárójelentést és műtéti jegyzőkönyvet küldött meg a Jb. részére.

A Jb. a 2018. november 19-én meghozott végzésével az igazságügyi orvosszakértőt szakvéleményének arra vonatkozó kiegészítésére hívta fel, hogy a sértett által a vád tárgyát képező baleset során elszenvedett sérülések következtében maradandó fogyatékoság vagy súlyos egészségromlás megállapítható-e, s „ha igen, milyen mértékben?” (12.B.117/2018/16. számú végzés.) A végzésen található irodai utasítás szerint a JAOK által megküldött orvosi dokumentumok is megküldésre kerültek a szakértő részére.

Ezt követően a JAOK további 7 db ambuláns lapot küldött meg a Jb. részére, amelyek érkeztetésére 2018. november 20-án került sor, majd az eljáró bíró ezen dokumentumokat is megküldeni rendelte a szakértőnek.

A vádlott védője a 2018. november 23-án érkezett beadványában a sértett fizikai vizsgálatát, a sértett korábbi balesetét követő egészségügyi státuszának feltárására vonatkozó szakértői feladat meghatározását, továbbá a sértett korábbi balesetével összefüggésben indult büntetőeljárás iratainak a beszerzését indítványozta. (12.B.117/2018/18. szám alatt csatolt indítvány.)

Az igazságügyi orvosszakértő a jobb oldali látótérkiesésben, poszttraumatikus stressz szindrómában, depresszióban és rövid távú memória zavarban megnyilvánuló maradandó fogyatékoság kialakulását állapította meg azzal, hogy a látótérkiesés kivételével ezen következmények véglegessége egyértelműen nem állapítható meg. A kiegészítő szakvéleményből kitűnően a szakértő a Jb. által megküldött orvosi dokumentumokat is figyelembe vette a véleményadáskor. (12.B.117/2018/19. szám alatti szakértői vélemény.)

A 2018. december 11-i tárgyalási napon az ügyész a sértett élettársának, majd ezt módosítva édesanyjának megidézését-, míg a védő a sértett „személyes” vizsgálatát és a szakértő megidézését indítványozta. A Jb. a bizonyítási indítványoknak helyt adott. (12.B.117/2018/21. számú jegyzőkönyv.)

Az igazságügyi orvosszakértő a korábbi kiegészítő szakvéleményében leírtakat változatlanul fenntartotta annak megjegyzése mellett, hogy a látótérkiesés egyértelműen összefüggésbe hozható a sértett balesetével. (12.B.117/2018/23. szám alatti szakvélemény.)

A védő ezt követően más igazságügyi orvosszakértő kirendelését indítványozta az eljáró szakértő szakmai kompetenciájának hiányára hivatkozással. (12.B.117/2018/26. számú indítvány.)

A 2019. január 31-i tárgyalási napon a sértett édesanyjának kihallgatását követően az ügyésznek nem volt bizonyítási indítványa, míg a védő fenntartotta az írásban előterjesztett – másik szakértő kirendelésére, a sértett ismételt vizsgálatára és a sértett korábbi balesetével kapcsolatban indult büntetőeljárás iratainak beszerzésére vonatkozó – indítványait, valamint a biztosító megkeresését indítványozta az általuk elvégzetett szakvélemény beszerzése céljából. A védő kérdésére a sértett nyilatkozott arról, hogy a szakértő megkeresheti a háziorvosát. Ezt követően a sértett bírói kérdésre válaszolva elmondta, hogy 1991-2017. években milyen munkahelyeken dolgozott. A Jb. a tárgyalást elnapolta és igazságügyi orvosszakértő kirendelését rendelte el. (12.B.117/2018/27. számú jegyzőkönyv.)

A tárgyalás elnapolását követően az eljáró bíró még ugyanaznap *hivatalból* elrendelte a sértett által közölt két korábbi munkahelyének megkeresését az egészségügyi alkalmassági vizsgálatára vonatkozó dokumentumok megküldése céljából. (12.B.117/2018/28-29. számú végzések.) A következő napon a Jb. megkereste a sértett korábbi balesetének ügyében eljáró bíróságot és a biztosítót is.

Ugyancsak 2019. február 1-én a Jb. *hivatalból* a sértett „vonatkozásában valamennyi, rendelkezésre álló orvosi dokumentumot, különös tekintettel az 1987. év és 2005. év között keletkezett orvosi dokumentumokra” kiterjedően megkereste a sértett háziorvosát annak megküldése érdekében. (12.B.117/2018/32. számú végzés.) A háziorvos a megkeresést teljesítette. (12.B.117/2018/39. számú ügyiratok.)

A Jb. által kirendelt igazságügyi orvosszakértő szakvéleményének elkészítéséhez felhasználta a sértett vádbeli balesetével kapcsolatban keletkezett és a Jb. által hivatalból beszerzett orvosi dokumentumokat is. (12.B.117/2018/45. szám alatt csatolt szakvélemény 2-6. oldal.)

Az igazságügyi orvosszakértői vélemény 2019. március 7-én történt előterjesztését követően, 2019. március 11-én a Jb. ismételten megkereste a sértett egyik korábbi munkáltatóját az egészségügyi alkalmassági vizsgálatáról készült dokumentumok megküldése érdekében. (12.B.117/2018/47. számú végzés.) A megkeresést az érintett intézmény teljesítette. (12.B.117/2018/50. szám alatt csatolt ügyiratok.)

A 2019 április 4-i tárgyalási napon a védő a sértett által 1988-ban elszenvedett balesettel kapcsolatos orvosi iratok beszerzését-, az ügyész az orvosszakértői vélemény kiegészítését indítványozta. A Jb. ezen indítványoknak helyt adott, így a tárgyalás ismételt elnapolására került sor. (12.B.117/2018/52. számú jegyzőkönyv.)

A JAOK által a sértett 1988-ban történt balesetével kapcsolatban megküldött orvosi dokumentumokra tekintettel a Jb. az orvosszakértői vélemény kiegészítését rendelte el, majd az ennek előterjesztés követő 2019. június 6-i tárgyalási napon a védő indítványára a tárgyalást elnapolta a szakértő meghallgatása érdekében, amelyre 2019. augusztus 27-én került sor. Ezt követően a Jb. ítéletet hozott az ügyben.

A Jb. az ítélezése alapjául szolgáló tényállást részben az általa hivatalból beszerzett bizonyítási eszközökből származó bizonyítékokra alapozva indokolta meg. (12.B.117/2018/66. számú ítélet 4-5. oldal.)

III.

(Az alkalmazandó törvényi rendelkezés)

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 164. §-a a következő rendelkezéseket tartalmazza: (1) A vád bizonyításához szükséges tények feltárása, az alátámasztásukra szolgáló bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása, illetve beszerzésének indítványozása a vádlót terheli. (2) A bíróság a tényállás tisztázása során bizonyítékot indítvány alapján szerez be. (3) Indítvány hiányában a bíróság bizonyíték beszerzésére és megvizsgálására nem köteles.

E szabályozást a Be. 163-164. §-hoz fűzött indokolás a következőkkel magyarázza: „A törvény strukturális jelentőségű újítása a bíróság tényállás tisztázási kötelezettségének újragondolása. A törvény a bizonyítás alapelveinek megfelelően azt irányozza elő, hogy a büntetőeljárás során eljáró és döntést hozó szervek a döntésüket csak valósághű tényállásra alapozhatják. Főszabály szerint a bíróság a vád tisztázása során bizonyítási eszközöket hivatalból csak pártatlanságának fenntartása mellett, az eljárási alapelvekre figyelemmel, indítványok alapján szerezhet be és vizsgálhat meg. A vádlói funkció elkülönítése következtében a bíróságnak lehetősége van arra, hogy hivatalból, teljes körben tisztázza a tényállást, azonban a vád bizonyítására nem kötelezhető, és ezért a vádló bizonyítási kötelezettségének elmulasztása a bíróságra nem telepíthető az ítélező funkciótól idegen következményeket. Éppen ezért a törvény megfogalmazásában a bíróság feladata a tényállás tisztázása a vád garanciális keretei között.” (Forrás: Jogtár.)

Az ezzel összhangban álló jogirodalmi álláspont szerint „vádlói illetőleg védelmi indítvány hiányában a bíróság ugyan bármely bizonyítási eszközökből származó bizonyítékok beszerzésére és megvizsgálására hivatalból nem köteles [164. § (3) bek.], de a valósághű tényállás

megállapítása érdekében hivatalból bármilyen bizonyítékot beszerezhet és megvizsgálhat.” [Kónya István (szerkesztő): Büntetőeljárás jog – Kommentár a gyakorlat számára, HVG-ORAC, Budapest, Harmadik kiadás, 416. oldal.]

Más álláspont szerint: „Mivel a vád bizonyításához szükséges tények feltárása, az azokat alátámasztó bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása (vagy legalábbis az azok beszerzésére irányuló indítványtétel) a vádlót terhelik, ezért a váddal való rendelkezésből fakadó eljárási feladatok teljesítése vagy elmulasztása is kizárólag a vádló (ügyész, magánvádló, pótmagánvádló) felelősége. Mindebből következően a bíróság a vád bizonyítására nem kötelezhető, a vád tisztázása során bizonyítási eszközöket hivatalból pedig csak elfogulatlanságának, pártatlanságának megőrzése mellett, s indítvány alapján szerezhet be. Indítvány hiányában a bíróság bizonyíték beszerzésére és megvizsgálására nem köteles.” [Polt Péter (főszerkesztő): Kommentár a büntetőeljárás törvényhez, Wolters Kluwer Hungary, Budapest, 2018, 1. kötet 383. oldal.]

A Be. bizonyításra vonatkozó 164. §-ának általános rendelkezései tehát nem kötelezik, de nem is zárják el a bíróságot az olyan bizonyíték (értelemszerűen: bizonyítási eszköz) beszerzésére, illetőleg beszerzésétől, amely a vád megalapozottságának megítélését alapvetően meghatározó tényállás tisztázásához – az eljárás résztvevőinek bizonyítási indítványaitól függetlenül – egyébként szükséges lenne.

Ennek elvi jelentőségű magyarázata a Be. XVIII. Fejezetének indokolása szerint az, hogy: „A törvény egy korszerű, vegyes rendszerű eljárás kialakítását célozza, amelyben az inkvizitórius és az akkuzatórius jegyek a legelőnyösebb formában keverednek. Ennek jegyében a törvény rendezi a Be. bizonyítási rendszerének anomáliáit, következetesebbé téve a bíróság és a vádló bizonyítás során betöltött szerepét. A törvény elképzelései szerint a büntetőeljárásnak több eljárási szereplő tevékenységén keresztül biztosított célja az igazság kiderítése. A bizonyítás, mint szabályozott megismerési folyamat a törvény vegyes eljárási rendszerében továbbra is és szükségszerűen az anyagi igazságra irányul, azonban az anyagi igazság megállapítása a jogállami büntetőeljárás garanciális szabályainak elvárásai miatt sem lehet a törvény bizonyítási rendszerének kizárólagos és egyedüli értéke. Az Alaptörvény az anyagi igazság érvényesülésére nem biztosít alanyi jogot, ugyanakkor a büntetőeljárás és az igazság Alaptörvénynek megfelelő kapcsolatát illetően csak olyan bizonyítási és eljárási rendszer elfogadható, amely nem lehetetleníti el az anyagi igazság kiderítését.” (Forrás: Jogtár.)

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény bírósági bizonyításra vonatkozó rendelkezéseinek anomáliáit a Be. egyrészt kétségtől elrendezte, másrészt viszont újabb anomáliát idézett elő a valóban csupán következetesebb, de nem következetes szabályozással a következők miatt.

IV.

(Az alkotmányos aggályok)

A jogbiztonság sérelmének kérdése

Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) B) cikkének (1) bekezdése szerint Magyarország független, demokratikus jogállam.

„A jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az

egy normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, Indokolás V/3.]

Az Alkotmánybíróság egy másik határozatában pedig kifejezetten „elvi éllel” mutatott rá arra, „hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság [...] megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon.” [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, Indokolás IV/1.]

Az idézett alkotmánybírói határozatok meghozatalára ugyan még az Alaptörvény elfogadását megelőzően került sor, azonban az Alkotmánybíróság már állást foglalt abban, hogy „az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény egészét érintő, kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése”. {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32].}

Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság többek között a 23/2014. (VII. 15.) AB határozatának indokolása szerint továbbra is irányadónak tekintette a 9/1992. (I. 30) AB határozat azon megállapítását, „hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az államtól, elsősorban a jogalkotótól azt követeli meg, hogy a jog egésze, egyes résztestületei és szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára is előre láthatóak legyenek.” {23/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [44].}

Ezek az alkotmányos követelmények azonban a Be. 164. §-a szabályrendszerének kontextusában egyáltalán nem érvényesülnek a (3) bekezdésének indítvány hiányában (hivatalból) történő beszerzését is lehetővé tevő rendelkezése következtében. Ennek folytán ugyanis az eljárás résztvevői számára kiszámíthatatlanná válik a bíróság által lefolytatásra kerülő bizonyítás köre, ami az ún. perrendszerű bizonyítás legfontosabb követelményének tekinthető.

Ez pedig a törvényszék szerint a Be. LXXXVI. Fejezetében szabályozott előkészítő ülés létjogosultságát, illetőleg jelentőségét is megkérdőjelezi, miután e jogintézmény a Be. 499. §-ának (1) bekezdése szerint a vádemelés után a tárgyalás előkészítése érdekében tartott nyilvános ülés, amelyen a vádlott és a védő a tárgyalást megelőzően kifejtheti a váddal kapcsolatos álláspontját és közreműködhet a büntetőeljárás további menetének alakításában. Ennek indokolása szerint: „A törvény alapkonceptiója, hogy a tisztességes eljárás elemeit képező garanciák biztosítása mellett lehetőséget teremtsen az eljárások egyszerűsítésére és gyorsítására.” (Forrás: Jogtár.)

A büntetőeljárás további menetének alakításában a tisztességes eljárás garanciáinak figyelembevételével való közreműködés lehetőségét ugyanis lehetetlenné teszi az, ha a bíróság hivatalból is beszerezhet bizonyítékokat (bizonyítási eszközöket), amelyekkel kapcsolatban az eljárás résztvevői csak a bizonyítási eljárás befejezését követően fejthetik ki álláspontjukat.

A pártatlanság és a tisztességes eljárás követelményének kérdése

Az Alaptörvény XXVII. Cikkének (1) bekezdése szerint: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„Ennek megfelelően a pártatlanság elve a jogalkotótól azt követeli meg, hogy olyan büntetőeljárás törvényt alkosson, amelynek szabályai képesek garantálni az eljáró bíró pártatlanságának megőrzését veszélyeztető helyzetek elkerülését, míg a jogalkalmazókkal szemben azt a kívánalmat fogalmazza meg, hogy ezeket a büntetőeljárás rendelkezéseket az Alaptörvény 28. cikkben foglaltaknak megfelelően, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összhangban értelmezzék.” {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [53].}

Az eljáró bíró pártatlanságát veszélyeztető helyzetek elkerülését pedig a jogalkotó egyáltalán nem biztosítja azzal, hogy a jogalkalmazó bíró belátására bízva az általa beszerzendőnek tarott bizonyítékok körének kérdésében való döntést, amely akár a vád bizonyításához szükséges bizonyítási eszköz beszerzésével is járhat, amint az a jelen ügyben is történt.

Ez pedig azért is elfogadhatatlan, mert: „Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozó határozataiban rámutatott, hogy ennek számos eleme van, s a büntetőeljárás szabályrendszerének megalkotásakor egyik vagy másik a további rovására nem abszolútizálható [összefoglalóan: 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.]. Az erre vonatkozó gyakorlatát legutóbb összegző 20/2005. (V. 26.) AB határozatban elvi érveléssel szögezte le, hogy az egyes jogintézmények és döntési eljárások szabályozásakor »gazdaságossági és célszerűségi okokból az eljárási, s főként a közvetlen alkotmányi garanciák érvényesítéséről« a jogalkotó nem mondhat le. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése és a tisztességes eljárás követelményének összevetéséből az is következik, hogy egyes jogintézmények, a bírósági eljárás kiszámítható és következetes működésének alapja »a döntést befolyásoló processzuális szabályoknak félreérthetetlen, a gyakorlatban érvényesülő mérlegelési határait kijelölő megfogalmazás [a]« (ABH 2005, 202, 218-219.)” (64/D/2005. AB határozat, Indokolás III. 1. 1.)

Az alkotmányossági aggályok összegzése

Az előbbieken részletezett aggályok összegzéseként a törvénytípus szerinti a bíró számára még ma is kérdéses lehet, hogy a Be. 164. §-ának melyik rendelkezését kell inkább szem előtt tartania. A Be.-nek a „tisztességes eljáráshoz való alapvető jog érvényesülését biztosító” (Be. Preambulum) 164. § (1) – (2) bekezdéseinek rendelkezéseit, vagy pedig ugyanezen törvényhelynek „az igazság megállapításának igényét” (Be. Preambulum) kifejezésre juttató (3) bekezdését. E két szempont közül pedig úgy választhat ahogy jónak látja, mivel ma bármelyik melletti döntése támadhatatlan a Be. 164. § egymásnak ellentmondó rendelkezéseiből következően, noha az igazságosság és a törvényesség követelményének konfrontálódása esetén a dilemma feloldásának módja teoretikus megközelítésben ma már megoldottnak tekinthető, hiszen „a nem jogszerűen megszerzett bizonyítékok felhasználhatóságának tilalmából következik, hogy legyen az bármennyire alkalmas az igazság feltárására, a jogrend előbbre való az igazságnál.” [Elek Balázs: Az igazság feltárása a büntetőeljárásban. In: Elek Balázs – Hágér Tamás – Tóth Andrea Noémi (szerkesztő): Tanulmányok Kardos Sándor 65. születésnapja tiszteletére. Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi Tanszéke, Debrecen, 2014, 74. oldal.]

A vádlót terhelő bizonyítási kötelezettség teljesítésének elmulasztásából fakadó megalapozatlanság következményétől ugyanis a Be. 593. §-ának (4) bekezdésében foglaltakból következően nem kell tartani. Ugyanez megállapítható azonban a védekezés tisztázásának az erre irányuló indítvány hiányára visszavezethető elmulasztásából következő megalapozatlanság kapcsán is, miután a Be. 164. § (2) bekezdésének alapulvételével a bíróság hivatalból még erre sem köteles.

Ugyanakkor, ha a bíróság akár a vád bizonyításához szükséges tények feltárása vagy az alátámasztásukra szolgáló bizonyítási eszközök rendelkezésre bocsátása, akár a védekezés tisztázása érdekében hivatalból folytat le bizonyítást, annak eredményét a Be. 164. §-ának (3) bekezdésére tekintettel nem lehet figyelmen kívül hagyni a bizonyítékok értékelésekor, illetőleg a tényállás megalapozottságának megítélésénél.

Következésképpen a Be. 163. §-ának (2) bekezdése által megkívánt „valóság-hű tényállásra” alapozott bírósági döntésre vonatkozó törvényi követelmény érvényesülése vagy negligálása teljesen az eljáró

bíró egyéni szerepfelfogásától (bírói attitűdjétől) függhet a Be. 164. § ellentmondásos rendelkezéseinek alapulvételével.

V.

(Az aggályos rendelkezés alkalmazandósága)

Az elsőfokú ítélet ellen bejelentett védelmi fellebbezések a vádlott által egyébként a bűnösségének elismerésére is kiterjedően beismert közlekedési bűncselekmény eltérő: a közúti baleset okozása vétségének a Btk. 235. §-ának (1) bekezdése szerinti minősítésére, illetőleg enyhítésre irányulnak.

A fellebbezések tehát a vád tárgyát képező bűncselekménynek a Btk. 235. § (2) bekezdésének a) pontja szerinti minősítését kifogásolják, amelynek alapjául a Jb. által részben hivatalból beszerzett orvosi dokumentumok, illetve az ezek felhasználásával készített igazságügyi orvosszakértői vélemény figyelembevételével megállapított tényállás szolgál.

A Be. 591. §-ának (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság a határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapítja, kivéve, ha az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan, illetve a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékokra hivatkoztak, és ennek alapján a másodfokú bíróság bizonyítási eljárást folytat le.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozottságának megítélésekor a másodfokú bíróságnak pedig teljes körű felülbírálat esetén a Be. 592. §-ában felsorolt megalapozatlansági okokkal összefüggésben a Be. 609. §-ának (1) bekezdésében foglaltakból következően – egyebek mellett – azt is vizsgálnia kell, hogy az elsőfokú eljárás során nem történt-e olyan eljárási szabálysértés, amely lényeges hatással volt a bűncselekmény minősítésére, amelyek közé a Be. 609. § (2) bekezdésének a) pontja szerint a bizonyítás törvényességére vonatkozó rendelkezéseknek a vádemelés utáni megsértése is tartozik.

Ebből következően a törvényszéknek jelen ügyben a Be. szabályozási struktúrájában „A bizonyítás tárgya” cím alatt szereplő 164. §-ának (3) bekezdésére is figyelemmel kell a Jb. által lefolytatott bizonyítás törvényességét felülbírálnia, miután az elsőfokú ítéleti tényállás megállapításának alapját is képező orvosi iratok hivatalból történt beszerzését lehetővé tevő törvényi rendelkezés alaptörvény-ellenessége esetén az azokból származó bizonyítékok a tényállás megalapozottságának -, illetve az annak megfelelő jogi minősítés törvényességének megítélése szempontjából nem vehetők figyelembe a másodfokú eljárásban.

VI.

(A kezdeményezés oka és törvényi alapja)

„Még az Alaptörvény és az Abtv. [az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény] hatálybalépése előtt meghozott 35/2011. (V. 6.) AB határozatával állapította meg az Alkotmánybíróság azt a követelményt, amely szerint a bíró az elétárt jogvitát alkotmányos jogszabály alapján köteles eldönteni, és amennyiben az alkalmazandó jog alkotmányellenességét észleli, köteles az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezni.” {3136/2016. (VI. 29.) AB határozat, Indokolás [16].}

A törvényszék erre figyelemmel indokoltan tartotta az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését, mivel a Be. 164. § (3) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítását az előzőekben részletezett indokok alapján több okból is megállapíthatónak látja.

Ennek kapcsán a törvényszék megjegyzi, hogy a Be. preambuluma szerint az Országgyűlés – egyebek mellett – „a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését biztosító” törvényt kívánt alkotni, amely jogalkotói célkitűzés éppen a Be. 164. §-ának (3) bekezdésében írt rendelkezés következtében nem valósulhatott meg maradéktalanul.

Az Alaptörvény 28. cikke szerint pedig: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

Ezért a törvényszék – a Be. 589. §-ában foglaltakra figyelemmel – a Be. 489. §-ának (1) bekezdése alapján indítványozta a törvényi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, amelynek érdekében ugyanezen törvényhely (3) bekezdése alapján felfüggesztette az eljárást.

Az egyedi normakontroll eljárás iránti kezdeményezés az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. §-ának (1) bekezdésén alapul.

A törvényszék a Be. 598. § (6) bekezdésének második mondata alapján nyilvános ülésen határozott az eljárás felfüggesztéséről, miután az ennek alapjául szolgáló okot a nyilvános ülésen észlelte.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét – a Be. 589. §-ában foglaltakra figyelemmel – a Be. 535. §-ának (3) bekezdése kizárja.

Nyíregyháza, 2019. november 14.

Dr. Fázsi László s.k.
tanácselnök
előadó bíró

Dr. Garbóczi Annamária s.k.
törvényszéki bíró

Dr. Fekete Magdolna s.k.
törvényszéki bíró

A kiadmány hiteléül:
Siska Zsoltné
tisztviselő

